

A 60 éves felelős szerkesztő köszöntése

Buzogány Dezső (Szederjes, Maros megye, 1957. június 30.) egyháztörténész, folyóiratunk felelős szerkesztője, a Babeş–Bolyai Tudományegyetem Református Tanárképző Karának professzora és a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet társult professzora nemsokára tölti be 60. életévét. Ezért hadd álljon előttünk eddigi pályafutása és munkássága.

Elemi és középfokú iskoláit szülőfalujában és Segesváron járta ki, teológiai tanulmányokat pedig az akkoriban Egyetemi Fokú Egységes Protestáns Teológiai Intézet névvel működő főiskolánkban folytatott 1977 és 1982 között. Lelkészi szolgálatot a Maros megyei Nyárad-selyei (1982–1987) és Ádámosi Református Egyházközségben (1987–1991) végzett, és 1990 őszétől oktatja az erdélyi protestáns egyháztörténelmet és a latin nyelvet a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézetben.

Doktori fokozatot 1992-ben a Budapesti Református Teológiai Akadémián szerzett egyetemes egyháztörténetből a *Melanchthon úrvacsoratanának történeti fejlődése* című tézisével. Az 1992/1993-as egyetemi évben doktorátus utáni kutatói programon vett részt az Egyesült Államokban (McCormick Theological Seminary, Chicago).

1992 és 2000 között az erdélyi Ifjúsági Keresztyén Egyesület (IKE) elnöki tisztségét is ellátta, és nagy lendülettel irányította az egyesület újrászerveződését. 1998 áprilisában újraindította és szerkesztette az IKE *Ifjú Erdély* című folyóiratát.

2001-től – a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézetben végzett oktatói munkájával párhuzamosan – a Babeş–Bolyai Tudományegyetem Református Tanárképző Karán is tanít docensi minőségben, 2003-tól pedig doktorvezetési jogú professzorként.

2004-től a romániai oktatásügyi minisztérium több bizottságának tagja (felsőoktatás minőségét ellenőrző bizottság, a doktori iskolák minőségét ellenőrző bizottság, a külföldi doktori okleveleket honosító és doktoráltatási jogot odaítélő bizottság, európai uniós pályázatokat elbíráló szakértői testület). 2005-ben Szoulban volt vendégtanár, és előadásokat tartott Magyarországon, Svájcban,

Németországban, Hollandiában, Svédországban és az Amerikai Egyesült Államokban.

Az 1990 októberében újjáalakult Erdélyi Múzeum-Egyesület alapító tagja, 1995-től pedig az egyesület Bölcsészet-, Nyelv- és Történettudományi Szakosztályának volt alelnöke; a Magyar Tudományos Akadémia köztestületének tagja, a Kolozsvári Akadémiai Bizottság teológia és egyháztörténet szakosztályának elnöke.

Tiszteletbeli tagja a National Geographic Társaságnak, a washingtoni székhellyel megjelenő *Christian Observer* és több magyarországi folyóirat szerkesztőségi tagja, és 2000-től felelős szerkesztője a *Református Szemlének*. Több hazai és külföldi kutatási projektet irányít, és létrehozta a Pokoly József egyháztörténeti kutatócsoportot.

A nagyszámban közreadott tanulmányok és cikkek mellett három egyháztörténeti sorozatot indított el, és szerkeszt: az *Erdélyi Református Egyháztörténeti Füzeteket*, amelyek feldolgozó szakirodalmat tesznek közzé, a forrásokat közlő *Erdélyi Református Egyháztörténeti Adatokat* és a *Fontes Rerum Ecclesiarum in Transylvaniá*. E három sorozatban csaknem 30 kötet jelent meg egy évtized alatt.

A Magyarországi Református Egyház teológiai tudományosságát összefogó és koordináló testület, a Doktorok Kollégiuma 2010. november 19-én az Aranygyűrűs Teológiai Doktor címmel tüntette ki a Kálvin János *Institutiójának* fordítójaként. Kutatói, szervezői, szerkesztői, iskolateremtő és utánpótlást nevelő munkásságáért és a magyar református egyháztörténelem kiváló műveléséért Magyar Köztársaság kormánya Károli Gáspár-díjat adott át neki (2010. december 21.)

Fontosabb munkái (könyvei)

Melanchton úrvacsorátana levelei alapján. Református Egyháztörténeti Füzetek 1. A Kolozsvári Református Teológiai Akadémia Protestáns Egyháztörténeti Tanszékének kiadványsorozata. A sorozatot szerkeszti Buzogány Dezső. Lux-Református Zsinati Iroda Doktorok Kollégiumának Főtitkári Hivatala, Debrecen–Budapest 1999.

Harc a tiszta evangéliumért. Kétszáz esztendő az erdélyi református egyház életéből, 16–17. század. Egyetemi jegyzetek. Erdélyi Református Egyháztörténeti Füzetek 6. A Kolozsvári Református Teológiai Akadémia Protestáns Egyháztörténeti Tanszékének kiadványsorozata. Kolozsvár 1999. (Második kiadása: *Harc a tiszta evangéliumért. Egyetemi jegyzet.* Református Tanárképző Egyetemi Jegyzetek I. A kolozsvári Babeş–Bolyai Tudományegyetem Református Tanárképző Karának kiadványsorozata. A sorozatot szerkesztik Molnár János, Buzogány Dezső, Hankó-Nagy Alpár. Kolozsvár 2006.)

Melanchton és a szabad művészetek. Protestáns Teológiai Intézet, Kolozsvár 1999.
Az erdélyi IKE története 1930-ig. Erdélyi Református Egyháztörténeti Füzetek 7.

A Kolozsvári Református Teológiai Akadémia Protestáns Egyháztörténeti

Tanszékének kiadványsorozata. A sorozatot szerkeszti Buzogány Dezső. Kolozsvár 2000.

Somogyi Ambrus: História Magyar- és Erdélyország dolgairól. Első könyv (1517–1540). Fordította, az utószót és a jegyzeteket írta Buzogány Dezső. Scriptores Rerum Hungaricarum. Attraktor Kiadó, Máriabesenyő–Gödöllő 2007.

Erdélyi református zsinatok iratai. III. 1771–1789. Erdélyi Református Egyháztörténeti Adatok 1/3. A sorozatot szerkeszti Buzogány Dezső, Sipos Gábor. Sajtó alá rendezte Buzogány Dezső, Dáné Veronka, Kolumbán Vilmos, Sipos Gábor. A Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet Egyháztörténeti Tanszékének és az Erdélyi Református Egyházkerület Gyűjtőlevéltárának sorozata. Kolozsvár 2001.

Erdélyi református zsinatok iratai. IV. 1790–1800. Erdélyi Református Egyháztörténeti Adatok 1/4. A sorozatot szerkeszti Buzogány Dezső, Sipos Gábor. Sajtó alá rendezte Buzogány Dezső, Dáné Veronka, Kolumbán Vilmos, Sipos Gábor. A Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet Egyháztörténeti Tanszékének és az Erdélyi Református Egyházkerület Gyűjtőlevéltárának sorozata. Kolozsvár 2001.

A hunyad-zarándi református egyházközségek történeti katasztere. I. 1686–1807. Algyógy – Haró. Erdélyi Református Egyháztörténeti Adatok 2/1. A Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet Egyháztörténeti Tanszékének és az Erdélyi Református Egyházkerület Gyűjtőlevéltárának sorozata. A sorozatot szerkeszti Buzogány Dezső, Sipos Gábor. Összeállította, sajtó alá rendezte, bevezető tanulmánnyal, jegyzetekkel és mutatókkal közzéteszi Buzogány Dezső – Ősz Sándor Előd. Kolozsvár 2003.

A hunyad-zarándi református egyházközségek történeti katasztere. II. 1686–1807. Hátzeg – Marosillye. Erdélyi Református Egyháztörténeti Adatok 2/2. A Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet Egyháztörténeti Tanszékének és az Erdélyi Református Egyházkerület Gyűjtőlevéltárának sorozata. A sorozatot szerkeszti Buzogány Dezső, Sipos Gábor. Összeállította, sajtó alá rendezte, bevezető tanulmánnyal, jegyzetekkel és mutatókkal közzé teszi Buzogány Dezső – Ősz Sándor Előd. Kolozsvár 2005.

A hunyad-zarándi református egyházközségek történeti katasztere. III. 1686–1807. Marosnémeti – Zejkfalva. Erdélyi Református Egyháztörténeti Adatok 2/3. A Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet Egyháztörténeti Tanszékének és az Erdélyi Református Egyházkerület Gyűjtőlevéltárának sorozata. A sorozatot szerkeszti Buzogány Dezső, Sipos Gábor. Összeállította, sajtó alá rendezte, bevezető tanulmánnyal, jegyzetekkel és mutatókkal közzéteszi Buzogány Dezső – Ősz Sándor Előd. Kolozsvár 2007.

A Hunyad-Zarándi Református Egyházmegye parciális zsinatainak végzései. 1686–1718, 1810–1815. Erdélyi Református Egyháztörténeti Adatok 4. A Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet Egyháztörténeti Tanszékének és az Erdélyi Református Egyházkerület Gyűjtőlevéltárának sorozata. A sorozatot szerkeszti Buzogány Dezső, Sipos Gábor. Összeállította, sajtó alá rendezte, bevezető

tanulmánnyal, jegyzetekkel és mutatókkal közzéteszi Buzogány Dezső – Ősz Sándor Előd. Kolozsvár 2007.

Az úrvacsora tana Philipp Melancthon teológiájában: különös utalással személyes levelezésére. Fordította: Giorgiov Adrián. Előszó: Negruț Paul. Risoprint–Emanuel Egyetem, Cluj-Napoca–Oradea 2007.

A történelmi Küiküllői Református Egyházmegye egyházközösségeinek történeti katasztere. I. 1648–1800. Ádámos – Dányán. Fontes rerum ecclesiasticarum in Transylvania 1/1. A Babeș–Bolyai Tudományegyetem Református Tanárképző Kara és az Erdélyi Református Egyházkerületi Levéltár kiadványsorozata. A sorozatot szerkeszti Buzogány Dezső, Sipos Gábor. Összeállította, sajtó alá rendezte, bevezető tanulmánnyal, jegyzetekkel és mutatókkal közzéteszi Buzogány Dezső – Ősz Sándor Előd – Tóth Levente. Tanulmányokkal kiegészítette Horváth Iringó – Kovács Mária Márta – Sipos Dávid. Koinónia, Kolozsvár 2008.

A Küiküllői Református Egyházmegye parciális zsinatainak végzései. I. 1638–1720. Erdélyi Református Egyháztörténeti Adatok 6/1. A Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet Egyháztörténeti Tanszékének és az Erdélyi Református Egyházkerület Gyűjtőlevéltárának sorozata. A sorozatot szerkeszti Buzogány Dezső, Sipos Gábor. Összeállította, sajtó alá rendezte, bevezető tanulmánnyal, jegyzetekkel és mutatókkal közzéteszi Buzogány Dezső – Ősz Sándor Előd – Tóth Levente. Kolozsvár 2008.

A történelmi Küiküllői Református Egyházmegye egyházközösségeinek történeti katasztere. II. 1648–1800. Désfalva – Kóródszentmárton. Fontes rerum ecclesiasticarum in Transylvania 1/2. A Babeș–Bolyai Tudományegyetem Református Tanárképző Kara és az Erdélyi Református Egyházkerületi Levéltár kiadványsorozata. A sorozatot szerkeszti Buzogány Dezső, Sipos Gábor. Összeállította, sajtó alá rendezte, bevezető tanulmánnyal, jegyzetekkel és mutatókkal közzéteszi Buzogány Dezső – Ősz Sándor Előd – Tóth Levente. Tanulmányokkal kiegészítette Horváth Iringó – Kovács Mária Márta – Sipos Dávid. Koinónia, Kolozsvár 2009.

Melancthon's doctrine on the Holy Communion. Full Bible Publications, Clover 2008.
Buzogány Dezső – János Csongor: *A református egyház Romániában a kommunista rendszer első felében. Tanulmányok és dokumentumok.* L'Harmattan, Budapest 2011.

Kálvin János: *Institutio Christianae Religionis I–II. A keresztyén vallás rendszere. 1559.* Fordította és jegyzetekkel ellátta Buzogány Dezső. Református Egyházi Könyvtár, Új folyam 7/1, 7/2. Sorozatszerkesztő Bogárdi Szabó István. Lektorálta Bogárdi Szabó István. A Magyarországi Református Egyház Kálvin János Kiadója, Budapest 2014.

Kálvin János: *Az első Korinthusi levél magyarázata.* Fordította Buzogány Dezső. Református Egyházi Könyvtár – Új folyam 8. A Magyarországi Református Egyház Kálvin János Kiadója, Budapest 2015.

Erdélyi református zsinatok iratai. I. 1591–1714. I. Erdélyi Református Egyháztörténeti Adatok. 1/1. A sorozatot szerkeszti Buzogány Dezső, Sipos Gábor. Sajtó alá rendezte Buzogány Dezső, Dáné Veronka, Kolumbán Vilmos, Sipos Gábor. A Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet Egyháztörténeti Tanszékének és az Erdélyi Református Egyházkerület Gyűjtőlevéltárának sorozata. Kolozsvár 2016.

Erdélyi református zsinatok iratai. II. 1715–1770. Erdélyi Református Egyháztörténeti Adatok. 1/2. A sorozatot szerkeszti Buzogány Dezső, Sipos Gábor. Sajtó alá rendezte Buzogány Dezső, Dáné Veronka, Kolumbán Vilmos, Sipos Gábor. A Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet Egyháztörténeti Tanszékének és az Erdélyi Református Egyházkerület Gyűjtőlevéltárának sorozata. Kolozsvár 2016.

Megjelenés előtt áll az általa fordított *Második Helvét Hitvallás*, amelyet a Magyar Református Egyház közös zsinata 2017. június 24-én fogad el:

Bullinger Henrich: *Második Helvét Hitvallás*. Fordította és jegyzetekkel ellátta Buzogány Dezső. A Magyarországi Református Egyház Kálvin János Kiadója, Budapest 2017.

Kedves Dezső!

A *Református Szemle* 2016. november–decemberi számában közölt köszöntésed címe alá – *Tudomány és szolgálat. A 60 éves főszerkesztő köszöntése* – ezt a bibliai igét írtad mottóként: „*Mindeddig megsegített minket az Úr!* 1Sám 7,12”. Mert amint meg is jegyezted, úgy érezted, hogy ez a visszatekintés és leltárkészítés illett e hatvanasan kerek évfordulós alkalomhoz. Ennek mintájára előbb úgy gondoltam, hogy a közelgő 60. születésnapod alkalmára én is valami találó igeszakaszal fogom summázni viszontköszöntésed alapmotívumát.

Jó sok ideig keresgéltem, hátha megtalálom a megfelelő igerészt, mert hát a Biblia, ez a gazdag és mindenre elégséges tárház bizonyára tartalmaz egy olyan mondatot, amely találó reád. De – Isten bocsássa meg nekem – az általad idézett mondaton kívül nem találtam olyat, amelyben szubjektív elvárásom szerint te is, én is benne lettünk volna az immár bibliásan kerek 40 évnyi ismeret-ségünkkel, és negyed évszázadnyi közös munkálkodásunkkal és barátságunkkal. Így hát én is csak ezt mondhatom veled együtt: *Mindeddig megsegített minket az Úr!* Mert ebben mindenekelőtt ott van az Isten iránti hálaadás és a megfogalmazás többes számában, a duális is: kettőnk kapcsolata – barátsága. Az a hang pedig, ahogy ezt az igeszakaszt reánk alkalmaztad köszöntésedben, arra bátorít fel, hogy én is személyes legyek a jelenlévők és ország-világ előtt, mert hát a *Református Szemlét* az Óperenciás-tengeren túl is olvassák.

Leírtad, hogy mi mindent tettünk a *Református Szemle* közös szerkesztésének 17 esztendeje alatt – minket nem pusztán a kölcsönös szimpátia kapcsolt össze, hanem ehhez mindig hozzátársult valami cél és munka – refrénként idézted: *megsegített minket az Úr!* De a jelenlévők talán keveset tudnak, a nagyvilág pedig ennél

még kevesebbet arról, hogy emellett mennyi mindent végeztünk még együtt az IKE újrászervezése, az IKE-vezetők képzése, az *Iffjú Erdély* beindítása, a mezősgéi misszió rendszeres működése és ennek egyhetes nyári akciói érdekében, hogy miképpen indítottuk útjára és terjesztettük a *Református Zsebnaptárt*, és hogy egyházunk építése és az elődök, illetve a kortársak teológiai munkáinak megjelenítése mellett mennyi időt töltöttünk együtt úgy, hogy adottságaink és lehetőségeink szerint segítettük kölcsönösen egymást. De nemcsak ilyen „nemes” ügyekben, hanem a mindennapi dolgokban is, vagy éppen csak úgy, hogy együtt sütöttünk-főztünk a magunk és mások örömére. Ha eszembe jutnak ezek, s mostanában többször is előjönnek az ilyen emlékek, azon csodálkozom: hogy is volt időnk ennyi mindenre? Hát úgy, hogy *megsegített minket az Úr*.

A hatvanasok nosztalgiázása ez a megszépült emlékek felett? Az is. Együtt jár ez a lepörgött hat évtizeddel. Ám való igaz, s ez most tudatosodott bennem, hogy a legkomolyabb dolgokat is humorral vagy éppen viccelődve végeztük. Ha pedig olykor e derűt valami ború űzte el, akkor nagy baj volt. Mert az igazsághoz az is hozzátartozik, hogy együtt munkálkodásunk és barátságunk nem mindig volt felhőmentes, viszont éppen ezáltal volt emberien valóságos. Előbb-utóbb mindig adatott nekünk annyi nyitottság, őszinteség, alázat és bölcsesség, hogy nem idegenedtünk el egymástól, és nem lettünk ellenségek. Ebben is *megsegített minket az Úr*.

Kedves Öcsémuram, Dezső!

Ez a divatját múlta „öcsémuram” megszólítás manapság inkább csak viccesen hangzik, de részemről komoly.

Isten adjon neked tartós egészséget,
emellé hitet, humort és hűséget,
kitartást s örömet sokféle munkádban,
boldog esztendőket szép nagy családotban,
örök üdvösséget mennyeknek honában!

Ezt kívánom.

Adorjáni Zoltán